

In 2020–2025, Ukraine’s stock market underwent deep structural change under the influence of regulatory reboot, wartime shocks, and the imperative to mobilize domestic resources. The OVDP segment has become system-forming—both for budget financing and for shaping the yield curve. The market’s further evolution will depend on the end of the war, access to international capital, the depth of corporate-governance reforms, and the quality of institutional supervision. The proposed roadmap outlines practical steps for the gradual development of corporate debt, liquidity improvement, scaling of sustainable instruments, and expansion of the investor base.

REFERENCES

1. National Securities and Stock Market Commission (NSSMC). Annual Report 2024. Kyiv: NSSMC, 2025. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2025/06/annual-report-nssmc%202024.pdf>
2. National Bank of Ukraine. Financial Stability Report. December 2024. Kyiv: NBU, 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2024-H2_eng.pdf?v=9
3. Ministry of Finance of Ukraine. Domestic Government Bonds (OVDP): official page. URL: <https://mof.gov.ua/en/ovdp>
4. Ministry of Finance of Ukraine. “In July, the Ministry of Finance raised UAH 72.2 billion from OVDP placements.” 04.08.2025. URL: https://mof.gov.ua/en/news/u_lipni_minfin_zaluchiv_722_mlrld_grn_vid_rozmishchennia_ovdp-5267
5. OECD. Mapping Ukraine’s Financial Markets and Corporate Governance Framework for a Sustainable Recovery. Paris: OECD Publishing, 2025. DOI: <https://doi.org/10.1787/866c5c44-en>
6. NSSMC. Analytical reports on market conditions (Q4’2024 – Q1’2025). URL: <https://www.nssmc.gov.ua/en/about-us/annual-reports/>

УДК 338.432:005.21-025.27(477)

ГРИНЧУК Ю.С., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Grynchuk1979@icloud.com

ЗАПРОВАДЖЕННЯ КЛАСТЕРНОЇ СТРАТЕГІЇ В АГРОПРОМИСЛОВЕ ВИРОБНИЦТВО УКРАЇНИ: БІЗНЕС, НАУКА ТА ОСВІТА

В Україні формуються та розвиваються аграрні кластери, які об’єднують бізнес, науку та освіту для стимулювання розвитку сектору, підтримки малого та середнього бізнесу, посилення експортного потенціалу.

Ключові слова: інновації, стратегії, бізнес, експортний потенціал, інфраструктура, конкурентоспроможність.

GRYNCHUK Y., Dr of Economic Sciences

Bila Tserkva National Agrarian University

IMPLEMENTATION OF CLUSTER STRATEGY IN AGRICULTURAL PRODUCTION OF UKRAINE: BUSINESS, SCIENCE AND EDUCATION

In Ukraine, agricultural clusters are being formed and developed, which combine business, science, and education to stimulate the development of the sector, support small and medium-sized businesses, and strengthen export potential.

Key words: innovation, strategies, business, export potential, infrastructure, competitiveness.

Структурні зміни в економіці країни залежать від інституційних чинників, інвестування, інновацій, досліджень, розробок та технологічної підтримки. Покращення економіки в країні загалом залежить від ефективної кластерної політики держави [1].

Аграрний кластер – це група географічно сконцентрованих компаній (фермерів, переробників, постачальників, наукових закладів та інших), які співпрацюють у певній галузі сільського господарства, ділять спільну інфраструктуру та послуги для підвищення своєї конкурентоспроможності, інновацій та виходу на нові ринки.

Аграрні кластери в Україні – це об’єднання учасників аграрного сектору (бізнесу, науки, освіти), що спрямовані на спільний розвиток через інновації, підготовку кадрів, підтримку малого та середнього бізнесу та посилення експортного потенціалу.

Яскравим прикладом створення та успішного функціонування аграрних кластерів в Україні можна вважати кластер «Agrovin» у Вінницькій області, який спрямований на розвиток аграрного сектору через співпрацю бізнесу, науки та освіти. Він надає підтримку учасникам через навчання, консалтинг, спільні проекти та допомагає виходити на нові ринки збуту. А також кластер «ГорбоГори» на Львівщині, що фокусується на децентралізації та розвитку сільських територій через створення доданої вартості шляхом об'єднання географічно близьких та взаємопов'язаних компаній в певній галузі для досягнення спільних цілей та підвищення конкурентоспроможності.

Кластерний аналіз полягає у здійсненні класифікації об'єктів дослідження за допомогою численних обчислювальних процедур. Він дає можливість класифікувати об'єкти за декількома ознаками одночасно, перетворити великий обсяг різнобічної інформації в упорядкований, компактний вигляд [2].

Основні характеристики аграрного кластера:

1. Географічна концентрація (учасники кластера розташовані в одному регіоні, що сприяє ефективній комунікації та співпраці).
2. Взаємодія (це не просто сукупність підприємств, а об'єднані спільними цілями компанії та організації, що працюють в одному ланцюжку створення цінності).
3. Спільні ресурси (кластер може використовувати спільну інфраструктуру, робочі ринки та послуги).
4. Співпраця з наукою та освітою (до кластера часто входять науково-дослідні установи та освітні заклади, що забезпечують підготовку фахівців і впровадження інновацій).
5. Підвищення конкурентоспроможності (завдяки спільній роботі, обміну досвідом та ресурсами, учасники кластера можуть досягти кращих результатів та зміцнити свої позиції на ринку).
6. Підтримка інновацій (кластери сприяють розвитку нових технологій, ідей та висококваліфікованих кадрів в аграрному секторі).

Об'єднання аграріїв у кластери дозволить кожному учасникові одержувати переваги від ефекту синергії, тобто від ефекту, що виникає в процесі об'єднання зусиль заради масштабності виробництва [3].

Ключові аспекти аграрних кластерів:

1. Мета (розвиток аграрного сектору, підтримка малих та середніх підприємств, підвищення експортного потенціалу та конкурентоспроможності).
2. Формат (об'єднання бізнесу, наукових установ та освітніх закладів для комплексного розвитку галузі).
3. Підтримка (надання учасникам навчання, консалтингових послуг, організація бізнес-подій та спільних проектів).
4. Обмін досвідом (кластери створюють майданчик для обміну досвідом між учасниками та спільної реалізації ініціатив).

Застосування кластерного підходу являє собою закономірний етап у процесі сталого розвитку аграрної сфери економіки України. Нині кластерам вже не притаманна жорстка прив'язка до територіальних параметрів, а «рухомість» її масштабів дозволяє забезпечити більшу гнучкість, адаптивність та мобільність діяльності об'єднання [3].

Агротехнологічні кластери об'єднують фермерські господарства, виробників техніки та ІТ-компанії для впровадження точного землеробства, цифрових рішень та інноваційних агротехнологій.

Найчастіше кластери створюються за ініціативою бізнесу, наукових чи освітніх установ, як, наприклад, Український кластерний альянс, що був створений з ініціативи АППАУ. Існують також мультигалузеві об'єднання кластерів, що сприяють ширшій кооперації та взаємодії між різними галузями економіки, як, наприклад, Український кластерний альянс.

Розвиток сучасної кластерної політики дасть змогу побудувати високорозвинену конкурентоспроможну економіку. Тому кластерна політика, на сьогодні, є одним з першочергових пріоритетних завдань стратегічної політики влади [1]. Кластерний підхід є одним з найефективніших інструментів модернізації агропромислового комплексу, що дозволяє реалізувати потенціал агросектору, стимулювати інновації та забезпечувати сталий розвиток галузі.

При запровадженні кластерної стратегії в агропромислове виробництво України доцільно скористатися досвідом Фінляндії, Німеччини й Італії, оскільки до переваг кластероутворення в цих країнах належить гнучка, рівноправна взаємодія різних за розміром суб'єктів та їх співпраця з органами влади [3].

Переваги кластерної стратегії в АПК:

1. Підвищення конкурентоспроможності (пільна діяльність дозволяє краще реагувати на зміни ринку та вимоги споживачів).
2. Стимулювання інновацій (обмін знаннями та ресурсами сприяє створенню нових продуктів, технологій та бізнес-моделей).
3. Зменшення витрат (завдяки спільним закупівлям, логістиці та розподілу ресурсів).
4. Розвиток регіональної економіки (кластери стають драйверами економічного зростання на місцевому та регіональному рівнях).
5. Підготовка кадрів (забезпечення системи освіти та науки відповідністю вимогам агробізнесу).

Таким чином, кластерна стратегія в АПК України є потужним інструментом для модернізації галузі, підвищення її ефективності та інтеграції в глобальні ринки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Самборський О. В., Гласов П. В. Сучасна кластерна політика України: проблеми та перспективи. Агросвіт. 2021. № 11. С. 57-64.
DOI: [10.32702/2306-6792.2021.11.57](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.11.57)
2. Барченко Н., Любчак В., Великодний Д. Вибір метода кластеризації з метою аналізу показників цифрових трансформацій регіонів України. Інформаційні технології та суспільство. 2023. № 2(8). С. 6-17.
URL: <https://doi.org/10.32689/maup.it.2023.2.1>
3. Носенко Ю. М., Нечипоренко О. М., Сінельник Л. М. Інноваційні агрокластери як форма інтеграції науково-освітньої діяльності та бізнесу. Економіка АПК. 2020. № 5. С. 77-86.
URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202005077>

УДК 658(043.2)

ШЕМИГОН О.І., кан. с.-г. наук

ВИХОР М.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

shemigonsasha@gmail.com

СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

У доповіді викладено авторське бачення розвитку науки управління як в Україні, так і у світі. Звернута увага на окремі тенденції розвитку вітчизняного менеджменту.

Ключові слова: менеджмент, адаптація, конкуренція за ресурси, глобалізація, ефективність.

SHEMIGON O., Cand. of Agricultural Sciences

VYKHOR M., Cand. of Economic Sciences

Bila Tserkva National Agrarian Universiti

MODERN MANAGEMENT AND PROSPECTS FOR ITS DEVELOPMENT IN UKRAINE

The report outlines the author's vision of the development of management science in both Ukraine and in the world. Attention is paid to certain trends in the development of domestic management.

Key words: management, adaptation, competition for resources, globalization, efficiency.

Світова і вітчизняна управлінська наука, на нашу думку, перебуває на етапі чергової управлінської революції.

Процес формування менеджменту як специфічного виду людської діяльності пройшов через кілька ключових етапів. Основні з них згадані І.В. Усиченко з співавторами [1]. У цій